

Yayın Geliş Tarihi: 12.02.2019

Yayın Onay Tarihi: 13.06.2020

DOI No: 10.35343/kosbed.526020

İsmet ŞAHİN •

Hakan TURAN ••

Asiye YILDIRIM •••

Enneagram Kişilik Tipleri ve Akademik Başarı (Kocaeli-İzmit İlçesi 7. ve 8. Sınıf Örneği)•••

*Enneagram Personality Types and Academic Success
(Kocaeli-İzmit District 7th and 8th Class Sample)*

Özet

Bu araştırmanın amacı ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Enneagram kişilik tipleriyle akademik başarıları arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Çalışmada betimsel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2017-2018 Eğitim-öğretim yılında Kocaeli ili İzmit ilçesinde öğrenim gören 7. ve 8. sınıf öğrencileri, örnekleme ise bu evrenden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 122 öğrencidir. Verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, her bir kişilik tipinin ilişki düzeyleri değişmekle birlikte bir diğeriyle anlamlı ilişkiler içinde olduğu ve öğrencilerin Enneagram Kişilik Tipleri ile akademik başarıları arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Akademik başarı ile en çok ilişkili olan kişilik tiplerinin; başarı odaklı, mükemmeliyetçi ve maceracı, en az ilişkili olan kişilik tiplerinin ise barışçıl, yardımsever, sorgulayıcı ve özgün kişilik özellikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Kişilik Tipleri, Enneagram Kişilik Tipi

JEL Kodu: I21

Abstract

The purpose of this study is to determine whether any significant relations exist between the Enneagram personality types and academic success of students in 7th and 8th grader students of middle schools. The design of the research study is correlational descriptive method. The universe of this study is all 7th and 8th grader students in middle schools in İzmit and samples are those 122 students selected from two middle schools as to appropriateness sampling selection method. Pearson Product Moment Correlation Coefficient method was used to study the relations using SPSS software. The results put that all types of personalities are significantly correlated to others. Academic success was also found to be significantly correlated to some personality types even if the effect size is somehow small. Especially the achievers, the reformers, and the enthusiast personality types have higher correlation to academic success whereas the peacemakers, the helpers, the investigators and the individualist types have lowest correlations.

Key Words: Academic Success, Personality Types, Enneagram Personality Types,

JEL Codes: I21

• Dr. Öğr. Üyesi, KOÜ, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ORCID: 0000-0002-2268-9289, email: isahin@kocaeli.edu.tr

•• Dr. Öğr. Üyesi, KOÜ, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, ORCID: 0000-0002-8921-1917, email: hturan@kocaeli.edu.tr,

••• KOÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü YL Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-4917-4963, email: asiyeildirim34@gmail.com

•••• Bu çalışma, 26-28 Ekim 2018 tarihinde Romanya'da düzenlenen 4. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş olup özeti basılmıştır.

Giriş

İnsanlar, dış görünüşleri, ilgi ve yetenekleri, düşünme ve davranış biçimleri gibi pek çok açıdan farklılık göstermektedirler. İnsanların davranışlarındaki bu farklılıklar kişilik kavramıyla açıklanabilir. Kişilik kavramı büyük Türkçe sözlükte ad olarak, “kişinin kendine göre bir ayrılığı, belirgin bir özelliği olması durumu, kişinin öz yapısına uygun kendine özgü özelliklerin tümü”, felsefe terimi olarak “kişinin özünü oluşturan, kişiyi kişi yapan özellik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Cüceloğlu (1991, s. 404)’na göre ise kişilik, bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir. Kişilik tipi ise, Bakırcıoğlu (2012, s. 522)’na göre bireyin kişilik özelliklerine ve davranış eğilimlerine göre sokulduğu kalıp, Öncül (2000, s. 703)’e göre bir takım belirgin özelliğe sahip bireylerin bir küme altında toplanabileceğini gösteren bir terimdir. Kişilik tipleri ile ilgili pek çok farklı yaklaşım geliştirilmiştir. Kretschmer, kişilikleri beden tipine göre piknik, atletik ve astenik olmak üzere üç kategoride, Friedman ve Rosenman, A ve B tipi şeklinde sınıflandırırken, Littauer ise popüler optimistler, mükemmeliyetçi melankolikler, güçlü klorikler ve barışçıl soğukkanlılar olmak üzere dört farklı kişilik tipi sınıflandırmasına yer vermektedir. Bu çalışmada ise “Enneagram Kişilik Tipleri” konu edinilmiştir.

1. Enneagram Kişilik Tipleri Teorisi

Enneagram kavramı, Yunanca dokuz anlamına gelen ‘ennea’ ve çizilmiş (nokta, şekil) ya da yazılmış şey anlamına gelen “grammos” sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş olup “dokuz nokta” anlamına gelmektedir. Enneagram sistemi, insanları, dünyaya bakış açılarına, dünyayı algılayıp değerlendirme ve tepki verme şekillerine göre dokuz farklı kişilik tipine ayırır. Her insanın bu dokuz farklı kişilik tipinden birine ait olarak doğduğu varsayılır ve kişinin kendisinde bulunan baskın özellikleri, duyguları, motivasyon kaynakları, doğru ya da yanlış davranışları, iyi ya da kötü alışkanlıkları ortaya koyar. Bu teoriye göre kişiler, yıllar içinde olgunlaşıp yeni özellik ve huylar edinse de temelde birçok özelliklerini yaşamlarının sonuna dek korumaktadırlar. Enneagram Kişilik Tipleri Teorisinin ilk ortaya çıkışı tam olarak bilinmemekle birlikte, Gurdjieff (1877-1949) tarafından ortaya atıldığı yönündeki görüşler çoğunluktadır. Enneagram kişilik tiplerini bugünkü şekliyle ilk kez açıklayan kişi ise Ichazo’dur (Randall, 1979) Ichazo, dokuz kişilik tipini dokuz köşeli yıldız üzerine yerleştirerek Enneagram sembolünü oluşturur (Web 1, 2020). Enneagram kişilik tiplerinde merkezler ve bu merkezlerdeki kişilik tipleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Enneagram Kişilik Tipleri

Kaynak: Özeren, 2017

Şekil 1’de görüldüğü gibi Enneagram kişilik tiplerine göre insanda karar mekanizması olan üç merkez bulunmaktadır: **Duygu**, **zihin** ve **içgüdü** olarak ayrılan bu üç merkezin her birinde üçer olmak üzere toplam dokuz temel kişilik tipi bulunmaktadır:

- Duygu merkezi: Tip 2: Yardımsever, Tip 3: Başarı Odaklı, Tip 4: Özgün
- Zihin merkezi: Tip 5: Araştırmacı, Tip 6: Sorgulayıcı, Tip 7: Maceracı
- İçgüdü merkezi: Tip 8: Meydan Okuyan, Tip 9: Barışçı, Tip 1 Mükemmeliyetçi.

Bu merkezlerden, duygu merkezi hissetme, zihin merkezi düşünme, içgüdü merkezi ise varlığını koruma fonksiyonuna sahiptir. Enneagram Kişilik Tiplerine göre her bir tip sağında ya da solundaki kişilik tipine doğru kayma göstermiş olabilir. Bu kaymaya “kanat etkisi” ve bu kaymadan dolayı ortaya çıkan alt tiplere de “kanat tipler” denilmektedir. Buna göre her bir tipin, kendi içerisinde üç ayrı tip potansiyelini taşıdığı düşünülmektedir (Riso ve Hudson, 1999).

Birey günlük yaşantısında karşılaştığı tüm durumlara sahip olduğu kişilik tipi ile çözüm üretemeyebilir ve diğer kişilik tiplerinin özelliklerine ihtiyaç duyabilir. Bu durumlarda birey farklı bir kişilik tipine doğru eğilim gösterir. Birey, hayatının normal akışından daha fazla bir güven ortamında kendini hissettiğinde güven noktasına, normal hayattan daha fazla stresle karşılaştığında ise stres noktasına gider. Her bir tipin gittiği güven ve stres noktaları farklıdır. Bir tip, güven noktasına gittiğinde, gittiği kişilik tipinin pozitif tutumlarını sergiler. Şartlar normalleştiğinde esas kişilik tipine geri döner. Stres noktasına gittiğinde ise gittiği kişilik tipinin negatif tutumlarını sergiler. Stres durumunda kişi, Şekil 1’de görülen ok yönündeki kişilik tipine gider ve o kişilik tipinin olumsuz potansiyeli ile hareket ederken, güven durumunda kişi okların ters yönündeki kişiliğe gider ve o kişiliğin olumlu potansiyelleri ile hareket eder (Palmer, 1991; Riso ve Hudson, 1999). Bu dokuz kişilik tipi ayrı ayrı incelendiğinde;

1. **Mükemmeliyetçi:** Doğru olanı yapmak ve hem kendilerini hem de çevrelerindeki kişileri geliştirerek dünyayı mükemmel bir yer haline getirmek için çok çalışırlar. Yüksek iç standartlara sahiptirler. Yaptıkları iş ne olursa olsun, iç sesleri onlara mükemmel olduğunu söyleyene kadar o iş üzerinde sabırla çalışırlar. Başkalarının da bu şekilde olmasını beklerler ama bu beklentileri karşılanmayınca büyük bir hayal kırıklığı yaşarlar.
2. **Yardımsever:** İhtiyaç duyulan kişi olmaktan, insanlarla ilgilenmekten ve onlara yardım etmekten hoşlanırlar. İlgileri, başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olduğundan, kendi ihtiyaçlarının farkında olmazlar ve bunları dile getirmezler. İlişkilere çok önem verirler. Yakın ve sıcak ilişkiler kurma konusunda başarılıdırlar. Yaptıklarının takdir edilmemesi ya da ihtiyaçlarının sorulmaması onlarda hayal kırıklığı yaratır. Hayal kırıklığının dışa yansımaları sonucu, sitemkar ve aşırı duygusal olabilirler.
3. **Başarı Odaklı:** Hedeflerine ulaşmak ve başarmak için çok çalışırlar. Kaynakları verimli bir şekilde organize edip, düşünceleri uygulamaya geçirmekte ve sonuç elde etmekte çok başarılıdırlar. Başkalarının saygı ve takdirini kazanmak için,

yaptıkları her işte, en iyi olarak görülmek isterler. Başarı, statü ve saygınlık onlar için önemlidir.

4. **Özgün:** Kendi düşünce ve duygularını inceleyen, sanatsal ifade gücü yüksek, içine kapalı ve duygusal dalgalanmaları fazla tiplerdir. Farklı ve özel olmaktan hoşlanırlar. Bazen kendilerini, bu dünyanın dışındanmış gibi hissederler. Olaylara alışılmadık ve yaratıcı bir bakış açısıyla yaklaşır. Kendilerine özgü bir estetik ve güzellik anlayışları vardır. Ruh durumları, ani değişiklikler gösterebilir.
5. **Araştırmacı:** Anlayışlı, yenilikçi, meraklı, okumayı ve araştırmayı seven, kendi başlarına olmaktan hoşlanan, çevrelerinde olup biteni gözlemlemeye odaklanmış tiplerdir. Son derece mantıklı, düşüncelere önem veren, sebep-sonuç ilişkileri kurmada ve problem çözmede başarılı kişilerdir. Özellikle teknik konularda meraklarını tatmin edip detayları iyice öğrenene kadar araştırma yaparlar.
6. **Sorgulayıcı:** Meşgul, en kötüyü bekleyen, kaygılı, çalışkan ve güvenilirlerdir. Tehlikeleri ortaya çıkarmak, kendilerinin ve çevresindeki insanların güvenliğini sağlamak için, her şeye önce şüpheyle yaklaşır. Problemleri önceden görüp, önlem almaya çalışır. Sürekli tetiktedirler. Karar vermekte ve harekete geçmekte zorlandıklarında, kendilerine yol gösterecek güvenilir bir dış rehber veya uzman ararlar.
7. **Maceracı:** Bu tip kişiliğe sahip olan bireyler genelde içlerinden geldiği gibi hareket eden, bir işi bitirmeden diğerine başlayabilen, dağınık ve girişkendirler. Bardağın hep dolu tarafını gören, çevrelerine enerji saçan iyimser ve hayattan zevk almaya çalışan insanlardır. Zevk aldıkları zaman son derece çalışkan ve üretken insanlardır. Zihinleri sürekli yeni ve yaratıcı fikirlerle doludur. Her zaman birden çok seçenekleri olsun isterler.
8. **Meydan Okuyan:** Bu tip kişiliğe sahip olan tipler genelde kendilerine güvenen, komuta eden, güçlü ve çatışmacı kişilerdir. Güçlü olmaktan, kontrolü ellerinde bulundurmaktan ve etki bırakmaktan hoşlanırlar. Ne istediklerini bilirler ve bunu başarmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. İnsanların ne düşüneceğine aldırmadan, akıllarından geçeni söyleyen, açık sözlü insanlardır
9. **Barışçı:** Huzurlu ve sakinidir. Bu kişiliğe sahip olan tiplerin genelde, insanlarla iyi ilişki kuran, güven tazeleyen, kabul edilebilir, rahat ve uyumlu kişiler olduğu ifade edilebilir. Uyum içinde yaşamak ve huzurlu olmak her şeyden önemlidir. Farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır. İnsanları, olayları, fikirleri yargılamadan, olduğu gibi kabul ederler. Grup içinde çatışmadan çok paylaşımı ve iş birliğini öne çıkarmaya çalışır (Web 1, 2020).

Bu dokuz kişilik tipinin her birinin güçlü ve zayıf yönleri olup, hiçbiri diğerinden üstün değildir. Her bir kişilik tipinin olaylar ve durumlar karşısındaki tepkileri ve çözümleri farklıdır. Bu farklı çözüm tercihlerinin bireyin başarısının artırılması amacıyla doğru bir şekilde harekete geçirilmesi eğitim açısından olumlu sonuçlar doğurabilir. Kişilik tipleri ve başarı arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesinin başarının artırılması açısından önem taşıyacağı söylenebilir. Başarı kavramı Wolman'a (1973) göre, istenilen bir sonuca ulaşma yönünde ilerlemedir. Eğitimde başarı denildiğinde ise,

genellikle okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin ifadesi olan “akademik başarı” kastedilmektedir (Aktaran: Erdoğan, 2007). Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen unsurların neler olduğu araştırmacılar tarafından ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Binbaşıoğlu (1978)'na göre öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen pek çok faktörün bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu faktörlerden çevreden kaynaklananlar dışsal, bireyin kendisinden kaynaklananlar ise içsel faktörler olarak adlandırılır (Aktaran: Fer ve Cırık, 2007, s. 247).

Enneagram Kişilik Tipleriyle ilgili çalışmalar incelendiğinde, Kamineneni (2005), Enneagram'ın stratejik yönetim ve insan kaynakları gelişiminde, pazarlama tekniklerinin uygulanmasına büyük olanak sağladığı sonucuna varmıştır. Park ve Ha (2014) Hemşirelik öğrencilerinin Enneagram kişilik tiplerine göre iletişim becerilerini kullanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemişler ve Enneagram kişilik tipleri ile iletişim becerileri kullanımı ve performansı arasında anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Aycan (2017), tarafından Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencilerinin mizaçları ile aktif müzik eğitimi yöntemlerini tercihleri arasında ilişki araştırılmış ve çalışma sonucunda öğrencilerin mizaç modeli dikkate alınarak bir eğitim verilmesinin başarıyı olumlu yönde etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin kişilik tipleriyle başarı durumları arasında bir ilişkinin varlığı durumunda farklı kişilik tiplerine uygun öğrenme-öğretme etkinlikleri planlanması yönünde öneriler sunulabilir. Bu açıdan çalışmanın alana katkı sağlaması umulmaktadır. Bu genel değerlendirmeler ışığında araştırmanın amacı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin Enneagram Kişilik Tipleriyle akademik başarıları arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Enneagram kişilik tiplerinin aralarında ilişki var mıdır?
2. Öğrencilerin Enneagram kişilik tipleri ile ders başarıları arasında ilişki var mıdır?

2. Yöntem

Öğrencilerin Enneagram kişilik tipleriyle akademik başarıları arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2017-2018 Eğitim-öğretim yılında Kocaeli ilinde öğrenim gören yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri, örnekleme ise uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen ve İzmit ilçesinde öğrenim gören 122 öğrencidir. Çalışmada 7. ve 8. Sınıfların seçilmesinde, bu yaş grubunun (13-14 yaş) soyut işlemler ve ergenlik döneminde olmalarının yanı sıra, bu dönemde başarıya karşı yetersizlik duygusunun önde olması, bir miktar kimlik arama sürecine geçiş aşaması olması ve sınıf öğretmeni ağırlıklı derslerden branş öğretmenli derslere alışmış bir sınıf düzeyi olması gibi, akademik başarıyı etkileyebilecek faktörler de belirleyici olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Enneagram Kişilik Tipleri Ölçeği” ile öğrencilerin akademik başarı puanları

kullanılmıştır. Ölçeği oluşturmak amacıyla araştırmacılar tarafından öncelikle geniş bir kaynak taramasının ardından her bir kişilik tipinin özelliklerini ifade eden ve 40'ar maddeden oluşan toplam 360 maddelik önermeler oluşturulmuştur. Ardından bu maddeler, uygulanacak okul ve sınıf seviyelerine uygunluk, anlamsal benzerlik, açık ve anlaşılabilirlik, uzunluk vb. kriterlerine göre değerlendirilerek her bir boyut için 15'er madde olmak üzere toplamda 135 maddeye indirilmiştir. Oluşturulan bu ilk form, öncelikle dil ve imla açısından dilbilgisi uzmanları, ardından ilgili seviyeye uygunluğu açısından ortaokul öğretmenlerince incelenerek önerileri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Her bir kişilik tipi için ilk aşamada beşer madde daha çıkartılarak toplamda 90 maddelik bir form oluşturulmuştur. Ardından bu form geçerlilik ve güvenilirlik analizleri için İzmit'te bir okulda ilgili kademelerde 65 öğrenciye pilot olarak uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlilik analizleri için yapı geçerliliğine bakılmıştır. Yapılan faktör analizine temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) ile başlanmıştır. Formdaki maddelerinin birbirinden ilişkisiz faktörlere ayrışması için Varimax döndürme tekniği kullanılmış ve döndürme sonucunda, maddelerin dokuz faktörde toplandığı gözlenmiştir. Alt ölçeklerdeki her bir maddenin faktör yükü 0.40'ın altında olanlar ölçekten çıkartılarak 72 maddelik bir form elde edilmiştir. Dokuz faktörden oluşan bu yeni formun açıkladığı toplam varyans miktarı ise % 42'dir. Buradan hareketle, bu formun geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Formun güvenilirliğinin saptanması amacıyla ise Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Formdaki toplam 72 madde bazında hesaplanan iç tutarlılık katsayısı 0.92'dir. Alfa katsayısının yüksekliğinden hareketle form maddelerinin birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliği yoklayan maddelerden oluşan güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Ölçekteki maddeler birinci kişilik tipinin maddeleri 1, 11, 21, 31 gibi dizilirken diğer bir kişilik tipi 2, 12, 22, 32 şeklinde sistematik olarak sıralanmıştır. Her bir kişilik tipi için 8 madde ve her bir madde için 5'li Likert tipi bir ölçek oluşturulmuştur. Cevaplar doğrultusunda her bir kişilik tipi için 8-40 arasında bir puan alınabilmekte ve puanın yüksekliği, bireyin o kişilik tipinin özelliklerini daha çok gösterdiği anlamına gelmektedir.

2. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmada öğrencilerin akademik başarıları puanları, e-okul sisteminden öğrencilerin farklı derslerdeki başarı puanlarının ortalaması alınarak, Enneagram kişilik tip puanları ise araştırmacılar tarafından geliştirilen Enneagram Kişilik Tipleri Ölçeğinin öğrenciler tarafından doldurulmasıyla elde edilmiştir.

2. 4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin Enneagram kişilik tipleriyle akademik başarıları arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21 kullanılmıştır.

3. Bulgular

3. 1. Enneagram kişilik tiplerinin aralarında ilişki olup olmadığına ilişkin bulgular

Öğrencilerin kişilik tip puanları arasındaki Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizine ait bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Kişilik Tip Puanları Arasındaki İlişkiler

	Yardımsöver	Başarı Odaklı	Özgün	Araştırmacı	Seçülayıcı	Maceracı	Meydan Okuyan	Barışçıl
Mükemmeliyetçi	.574**	.745**	.411**	.580**	.424**	.529**	.542**	.529**
	.020	.000	.000	.020	.000	.000	.020	.000
	117	119	118	116	115	119	118	119
Yardımsöver		.476**	.554**	.380**	.393**	.422**	.422**	.668**
	.000	.000	.020	.000	.000	.000	.020	.000
	115	117	115	115	115	115	117	115
Başarı Odaklı			.355**	.507**	.408**	.565**	.561**	.491**
		.000	.020	.000	.000	.000	.020	.000
		120	116	116	121	120	121	121
Özgün				.398**	.520**	.345**	.521**	.515**
			.020	.000	.000	.000	.020	.000
			117	115	120	119	120	120
Araştırmacı					.501**	.452**	.493**	.446**
				.000	.000	.000	.000	.000
				113	113	117	115	115
Seçülayıcı						.375**	.509**	.469**
					.000	.000	.020	.000
					116	116	116	116
Maceracı							.464**	.425**
						.020	.000	.000
						120	121	121
Meydan Okuyan								.467**
							.000	.000
							120	120

**İlişki 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 1'e göre "**mükemmeliyetçi**" kişilik tipi ile diğerleri karşılaştırıldığında, en yüksek ilişkinin "**başarı odaklı**" ($r=.745$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise "**özgün**" ($r=.411$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.424$ - $.580$, $p<.01$) ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu; "**yardımsöver**" kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin "**barışçıl**" ($r=.668$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise "**araştırmacı**" ($r=.380$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.393$ - $.574$, $p<.01$) düşük ve orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; "**başarı odaklı**" kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin "**mükemmeliyetçi**" ($r=.745$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise "**özgün**" ($r=.355$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.408$ - $.572$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; "**özgün**" kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin "**yardımsöver**" ($r=.554$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise "**başarı odaklı**" ($r=.355$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.398$ - $.520$, $p<.01$) düşük ve orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; "**araştırmacı**" kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin "**mükemmeliyetçi**" ($r=.580$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise "**yardımsöver**"

($r=.380$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.482 - .501$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; “**sorgulayıcı**” kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin “meydan okuyan” ($r=.575$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise “maceracı” ($r=.273$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.393 - .520$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; “**maceracı**” kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin “barışçı” ($r=.565$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise “maceracı” ($r=.273$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.365 - .529$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; “**meydan**” okuyan kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin “barışçı” ($r=.581$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise “yardımsever” ($r=.422$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.464 - .575$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu; “barışçı” kişilik tipi ile en yüksek ilişkinin “yardımsever” ($r=.668$, $p<.01$) ile en düşük ilişkinin ise “maceracı” ($r=.425$, $p<.01$) arasında olduğu, diğer kişilik tipleriyle de değişen değerlerde ($r=.446 - .525$, $p<.01$) orta düzeylerde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

3. 2. Enneagram Kişilik Tipleri ve Ders Başarıları Arasında İlişki Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Enneagram kişilik tip puanları ve ders başarıları puanları arasındaki Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizine ait bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Enneagram Kişilik Tipleri ve Akademik Başarı

	Mükemmelliyetçi	Yardımsever	Başarı Odaklı	Özgün	Aracı	Sorgulayıcı	Maceracı	Meydan okuyan	Barışçı
Türkçe	.308*	.197*	.237*	.213*	.139*	.097	.373**	.100	.162
	.001	.099	.010	.002	.040	.541	.000	.279	.076
	119	116	121	120	115	116	121	120	121
Matematik	.242**	.086	.279**	.130	.204*	.012	.236**	.001	.002
	.005	.352	.002	.155	.027	.597	.009	.991	.313
	119	118	121	120	115	116	121	120	121
Fen Bilimleri	.273**	.030	.292**	.151	.273**	.066	.264**	.069	.052
	.003	.337	.001	.101	.005	.483	.002	.457	.373
	119	118	121	120	115	116	121	120	121
Sosyal Bilgiler	.206*	.106	.319**	.131	.218*	.102	.253**	.052	.063
	.025	.252	.003	.154	.015	.176	.005	.575	.355
	119	116	121	120	115	116	121	120	121
Yabancı Dil	.273**	.238**	.329**	.234*	.239**	.135	.299**	.109	.205*
	.002	.010	.000	.010	.009	.147	.001	.237	.024
	119	118	121	120	115	116	121	120	121
Din Kültürü	.254**	.035	.291**	.123	.217*	.022	.250**	.075	.062
	.002	.721	.001	.190	.015	.316	.002	.345	.446
	119	116	121	120	115	116	121	120	121

*İlişki 0.05 düzeyinde anlamlıdır. **İlişki 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 2'ye göre ders başarıları açısından “**Türkçe**” ile “maceracı” ($r=.374$, $p<.01$), mükemmeliyetçi ($r=.308$, $p<.01$), “başarı odaklı” ($r=.287$, $p<.01$) ve “özgün” ($r=.243$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu; “**Matematik**” ile “başarı odaklı” ($r=.279$, $p<.01$), “mükemmeliyetçi” ($r=.242$, $p<.01$) ve “maceracı” ($r=.236$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu; “**Fen Bilimleri**” ile “başarı odaklı” ($r=.292$, $p<.01$), “maceracı” ($r=.284$, $p<.01$), “araştırmacı” ($r=.275$, $p<.01$) ve “mükemmeliyetçi” ($r=.273$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu; “**Sosyal Bilgiler**” ile “başarı odaklı” ($r=.319$, $p<.01$) ve “maceracı” ($r=.255$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu; “**Yabancı Dil**” ile “başarı odaklı” ($r=.329$, $p<.01$), “maceracı” ($r=.299$, $p<.01$), “mükemmeliyetçi” ($r=.275$, $p<.01$), “araştırmacı” ($r=.239$, $p<.01$) ve “yardımsever” ($r=.238$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu; “**Din Kültürü**” ile “başarı odaklı” ($r=.291$, $p<.01$), “mükemmeliyetçi” ($r=.284$, $p<.01$) ve “maceracı” ($r=.280$, $p<.01$) kişilik tipleri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda, her bir kişilik tipinin ilişki düzeyleri değişmekle birlikte bir değeriyle anlamlı ilişkiler içinde olduğu söylenebilir. Kişilik tipleri arasındaki en yüksek ve en düşük korelasyonlar kişilik tipleri arasındaki farklılık ya da benzerlikleri ifade etmek için kullanılabilir. Bu açıdan bakıldığında mükemmeliyetçi kişilik tiplerinin yüksek oranda başarı odaklı oldukları söylenebilir. Yardımsever kişilik tiplerinin aynı zamanda yüksek düzeyde barışçıl tipler olduğu söylenebilir. Başarı odaklı kişilik tipleri mükemmeliyetçi olmaları yanında meydan okuyan, araştırmacı ve maceracı kişilik özellikleri de sergilemektedirler. Özgün kişilikliler, sorgulayıcı, meydan okuyan özellikler yanında yardımsever ve barışçıl olabilmektedirler. Araştırmacı kişilikler mükemmeliyetçi, başarı odaklı ve sorgulayıcı özellikler de göstermektedirler. Maceracı kişiliğe sahip öğrenciler en fazla başarı odaklı kişilik özelliklerini taşımakta olup bunun yanı sıra mükemmeliyetçi kişilik özelliklerini taşımaktadırlar. Sorgulayıcı kişilik tipinde olduğu gibi maceracı kişilikte en az sorgulayıcı kişilik özelliklerini taşımaktadır. Meydan okuyan kişiliğe sahip öğrenciler en fazla başarı odaklı kişilik özelliklerini taşımakla birlikte sorgulayıcı kişilik özelliklerine de yakın oranda sahiptir. Barışçıl kişiliğe sahip öğrenciler en fazla yardımsever kişiliğin özelliklerini taşımaktadır. Maceracı ve araştırmacı kişilik özelliklerini ise diğer kişilik özelliklerine göre daha az taşımaktadırlar.

Öğrencilerinin Enneagram Kişilik Tipleri ile akademik başarıları arasında düşük düzeyde olmakla birlikte anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Akademik başarı ile en çok ilişkili olan kişilik özelliklerinin; başarı odaklı, mükemmeliyetçi ve maceracı kişilik özellikleri olduğu, dolayısıyla okullarımızın da başarı odaklı, mükemmeliyetçi ve maceracı kişilerin daha başarılı olduğu kurumlar olduğu söylenebilir. En zayıf göstergeler ise barışçıl, yardımsever, sorgulayıcı ve özgün kişilik özellikleridir. Bu noktadan hareketle alternatif bir bakış açısı ile yaklaşıldığında, tüm bu özelliklerin ortaya çıkmasında en etkili kurumun okul ve eğitim sistemi olduğu düşünülürse, okullarımızda yetiştirdiğimiz ve başarılı bulduğumuz öğrencilerimizin sosyal özellikleri ve değerler eğitimi açısından geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Kaynakça

- Aycan, K. (2017). Dokuz Tip Mizaç Modeli ile Aktif Müzik Eğitimi Uygulamalarının İlişkisi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 37(3).
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erdoğan, Y. (2007). Ana-Baba Tutumları ve Öğretmen Davranışları ile Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 14. ISSN: 1303-0310, (20.05.2016).
- Fer, S., Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı Öğrenme-Kuramdan Uygulamaya*. İstanbul: Morpa Yayınları
- Kamineneni, R. (2005). The next stage of psychographic segmentation: Usage of the Enneagram. *Journal of American Academy of Business*, 6(1), 315-320. Erişim adresi: <https://tr.scribd.com/document/207124937/The-Next-Stage-of-Psychographic-Segmentation-Usage-of-Enneagram>
- Özeren, U. (2017). Yarın, bugünün içinde yaşanır. "Dokuz tip mizaç modeli". <http://ekampus.orav.org.tr/blogger/ugurozeren/page/43605/yarin--bugunun-icinde-yasanir-dokuz-tip-mizac-modeli-->den 12.02.16 tarihinde alıntılanmıştır.
- Palmer, H. (1991). *The Enneagram: Understanding yourself and the others in your life*. Harper Press. SanFrancisco.
- Randall, S. (1979). *The Development of an inventory to assess enneagram personality type*, PhD Dissertation California Institute of Assian Studies.
- Riso, D.R., Hudson, R. (1999). *The wisdom of the enneagram*, New York: Bantam Books, Usa.
- Park, J. W., Ha, N. S. (2014). Communication apprehension and performance of using communication skills according to nursing students' enneagram personality types. *Korean Journal of Stress Research*, 22(4), 169-180.
- TDK (2018). *Büyük Türkçe Sözlük*. Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts
- Web 1 (2020). Erişim adresi: <http://enneagramist.com/enneagram-nedir/#>